

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ №8

София, 17 юли 2025 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Желепова

Атанас Семов

Красимир Влахов

Янаки Стоилов

Соня Янкулова

Борислав Белазелков

Десислава Атанасова

Галина Тонева

Сашо Пенев

Невин Фети

Орлин Колев

при участието на секретар-протоколиста Росица Симова разгледа в закрито заседание на 17.07.2025 г. конституционно дело №15 от 2024 г., докладвано от съдия Атанас Семов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на решаване на делото по същество.

Конституционното дело е образувано на 15.04.2024 г. по искане на Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд за установяване на противоконституционност на чл. 280, ал. 5 и на чл. 343, ал. 5 – в цялост; на чл. 281, ал. 4 в частта „или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, ако не е негова собственост“ и на чл. 343б, ал. 5 в частта „а когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му“ – всички от Наказателния кодекс на Република България (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г., посл. изм. ДВ, бр. 49 от 2025 г.; НК; оспорените разпоредби обн. ДВ, бр. 67 от 2023 г.).

Искането е допуснато за разглеждане по същество с определение на Конституционния съд от 04.06.2024 г.

Относно чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК вносителят твърди, че нарушават чл. 5, ал. 3 от Основния закон поради несъответствие с наказанието „глоба“ по смисъла на НК и невъзможност за неговата индивидуализация с оглед на обществената опасност на деянието и на извършителя. Посочва, че наказанието „глоба“ по смисъла на НК и предвиденото в особената хипотеза, предмет на атакуваните разпоредби, се налагат съвместно, при което се стига до недопустимо налагане за едно и също престъпление на едно и също наказание (глоба) два пъти, но с различно съдържание. Прави се извод, че тези положения водят до неясноти, противоречивост и липса на предвидимост в нарушение на принципа на правовата държава, прогласен в чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Във връзка с чл. 280, ал. 5 НК се твърди и неяснота на разпоредбата поради препращане към друг текст на НК, който изначално не предвижда превозно средство като предмет или средство на престъплението. Твърди се нарушение на принципа на равенство на гражданите пред закона по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Конституцията, тъй като това са единствените хипотези в НК, в които отнемането на средството на престъплението се заменя със заплащане на неговата равностойност, когато не принадлежи на извършителя.

По отношение на разпоредбата на чл. 343, ал. 5 НК се твърди, че противоречи на принципа, заложен в чл. 53, ал. 1, б. а) и б. б) НК, според който предметът и средството на престъплението се отнемат само при умишлени престъпления, и тази непоследователност на законодателя влиза в противоречие с принципите на законност и на правна сигурност.

По отношение на чл. 343б, ал. 5 НК се излагат доводи за противоконституционност, аналогични на изложените относно чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК.

На 18.04.2024 г. в Конституционния съд постъпи искане на 2-ри наказателен състав на Районен съд – Свиленград за установяване на

противоконституционност на чл. 343б, ал. 5 НК, по което е образувано к.д. №16/2024 г. С определение от 10.10.2024 г. Съдът допусна искането и присъедини за съвместно разглеждане к.д. №16/2024 г. към к.д. №15/2024 г. По отношение на чл. 343б, ал. 5 НК в искането на съдебния състав на Районен съд – Свиленград се твърди противоречие с чл. 4, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 56 и 57 от Конституцията и с чл. 5, ал. 4 от Конституцията „във връзка с чл. 2, т. 4 от Директива 2014/42; чл. 2, § 1 от Рамково решение 2005/212; чл. 52, § 1, чл. 49, § 3 и чл. 54 от Хартата на основните права на Европейския съюз“. С така очертания предмет на двете дела, чл. 343б, ал. 5 НК следва да бъде преценен в неговата цялост – аргумент от искането на съдебния състав на Районен съд – Свиленград, а не само в частта, посочена в искането на Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд.

От поканените на основание чл. 20а от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд заинтересувани институции, организации и изтъкнати специалисти становища са представили: министърът на правосъдието, министърът на вътрешните работи, изпълняващият функциите на главен прокурор, Националната следствена служба, Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“, Съюзът на юристите в България, Българската съдийска асоциация, а правни мнения – доц. д-р Ива Пушкарлова, доц. д-р Николета Кузманова, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Мирослава Манолова, Даниела Доковска и Румен Ненков.

В становището на министъра на правосъдието се подкрепя частична основателност на искането. По отношение на чл. 280, ал. 5 НК се посочва, че разпоредбата препраща към състав, който не предвижда моторно превозно средство (МПС), което я прави неприложима. За предвиденото наказание „глоба“ се твърди, че е неясно и не съответства на системата, установена в общата част на НК. Съображенията относно наказанието са отнесени и към чл. 281, ал. 4 НК, макар да се изтъква известна целесъобразност. Въпреки тези недостатъци разпоредбите не се определят

като противоконституционни. По отношение на чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК министърът на правосъдието подчертава целесъобразността и обществените отношения, които се защитават, като фактори, оправдаващи строгостта на санкциите. Приема, че в тези случаи отнемането в полза на държавата, съответно присъждането на стойността на МПС, не влиза в противоречие с общата част на НК. За противоконституционна се приема единствено разпоредбата на чл. 280, ал. 5 НК. Със становището си по к.д. №16/2024 г. министърът на правосъдието поддържа изложените виждания.

Министърът на вътрешните работи намира искането за неоснователно. Според него в искането не е посочено пряко противоречие с конкретни конституционни норми, а е налице „позоваване на общи конституционни принципи, част от които са и неотносими“. Твърди, че целта на атакуваните разпоредби е да се отнеме възможността за повторно извършване на престъпления от съответния тип. За техническите неточности в оспорените разпоредби смята, че те следва да бъдат прецизирани от законодателя и сами по себе си не водят до противоконституционност. Със становището си по к.д. №16/2024 г. министърът допълва изложеното виждане, като приема, че престъплението по чл. 343б НК е умишлено и с много висока обществена опасност, което оправдава предвидените мерки. Твърди, че не е налице нарушение на принципа на личната наказателна отговорност, тъй като се засяга само извършителят, и то с оглед на опазването на човешкия живот.

Виждане за неоснователност на искането е изложено и от изпълняващия функциите на главен прокурор. В становището му са признати множество несъвършенства в оспорените разпоредби и в частност: непрецизна употреба на понятието „глоба“ в чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК; неправилно препращане в чл. 280, ал. 5 НК и некоректна терминология при квалификацията на транспортно средство като „послужило за извършване на престъплението“ в чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК.

Изразено е разбиране, че макар непрецизностите да не следва да се толерират, те трябва да бъдат отстранени по законодателен ред, а твърдението, че водят до противоречие с чл. 4, ал. 1 от Конституцията, е определено като прекомерно. Приема се, че е налице яснота в достатъчна степен, позволяваща правните субекти „да контролират своето поведение“. Допълнително се изтъква значението на обществените отношения, защитавани от атакуваните разпоредби, като по този начин са гарантирани висши ценности и се преследва легитимна цел, което оправдава наказателноправната уредба. Посочва се и че не е налице неравно третиране, тъй като правилото за поведение е еднакво приложимо спрямо всеки правен субект, и че няма нарушение на принципа на личната наказателна отговорност, тъй като се засягат единствено интересите на извършителя.

Сходни са и вижданията, изразени от Националната следствена служба. По отношение на чл. 280, ал. 5 НК се посочва, че е необходимо прецизиране на наказанието „глоба“, но подобна редакция следва да бъде извършена по законодателен път и не предполага противоконституционност. Относно чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК се приема, че разпоредбите са целесъобразни и оправдани, като се включва анализ на различни законодателства, предвиждащи подобни мерки.

Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“ излага позиция единствено относно транспортните престъпления, като приема, че в тази си част искането е неоснователно. Твърди, че законодателните мерки са пропорционални, тъй като представляват съразмерен способ за ограничаване на правото на собственост с оглед на защитата на по-висша ценност – правото на живот и телесна неприкосновеност. Посочва, че отнемането на превозното средство по чл. 343, ал. 5 НК, състав на непредпазливо престъпление, е факултативно, а съдът има възможност да направи преценка дали да приложи мярката с оглед на общественоопасните последици на деянието. Обратно, приема, че при чл. 343б, ал. 5 НК престъплението е умишлено, поради което разпоредбата относно

отнемането в полза на държавата на МПС, собственост на водача, управлявал след употреба на алкохол, наркотични вещества или техни аналози, е императивна и представлява по-ефективно средство за борба срещу този вид престъпления. Не посочва аргументи относно замяната на отнемането с равностойността на превозното средство.

Противоположна гледна точка в пълна подкрепа на искането защитава Съюзът на юристите в България. В становището се посочва, че „формулирането на наказателните санкции не е съобразено с основни принципи на Конституцията, на Закона за нормативните актове и на наказателното право, което води до тяхната противоконституционност“. По отношение на чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК се изтъква двукратното налагане на наказанието „глоба“, макар и с различно съдържание, в противоречие с правната сигурност. По отношение на чл. 280, ал. 5 НК се отбелязва и некоректното препращане. Относно чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК се приема, че освен посочените вече недостатъци се използват конструкции от общата част на НК, типични за умишлени престъпления, за да се оправдае по недопустим начин отнемането на МПС, съответно заплащането на неговата равностойност.

В сходен смисъл е и становището на Българската съдийска асоциация. Изхождайки от разбирането, че разпоредбите на чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК са идентични, установява противоречие с принципа на правовата държава и с основополагащите принципи на правната сигурност и на законоустановеност на наказанията поради противоречие с общата част на НК, което води до неяснота за характера на мярката. Относно чл. 343, ал. 5 НК се поддържа същият основен аргумент – противоречие с чл. 53, ал. 1 НК, доколкото отнемане в полза на държавата е допустимо единствено при умишлени престъпления. Относно чл. 343б, ал. 5 НК твърди, че задължителният характер на мярката създава предпоставки за непропорционална намеса на държавата и за неравно третиране на извършители на едно и също престъпление при сходни смекчаващи или

утежняващи отговорността обстоятелства. Подчертава, че престъплението е „на поставяне в опасност, а задължителното отнемане на МПС не е предвидено дори за случаите на пътно-транспортно произшествие с причинена смърт“.

Доц. д-р Ива Пушкарлова също поддържа противоконституционност на всички атакувани разпоредби. Според нея „в актуалния си вид, обсъжданите норми се намират в несъответствие с конституционния принцип на върховенство на правото (чл. 4, ал. 1), част от който са принципите на индивидуализация, целесъобразност и пропорционалност на наказанието, конституционното задължение на държавата да гарантира правата на личността (чл. 4, ал. 2), законоустановеността на престъплението (чл. 5, ал. 3), която в практиката си Конституционният съд обвързва същностно със законоустановеността на наказанието и равенството на правните субекти пред закона по признака имуществено състояние (чл. 6, ал. 2 от Конституцията)“. Твърди, че са противоконституционни в цялост разпоредбите на чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК, а частично – разпоредбите на чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК „в частта относно мярката „глоба“. Излага подробни съображения относно характера на санкционната мярка „глоба“, принципа на индивидуализация на наказанието и неговото изключване с нововъведеното явление *sui generis* и вече изтъкнати в останалите правни мнения несъвършенства от гледна точка на нормотворческа техника и прецизност.

Със същата насоченост е и становището на доц. д-р Николета Кузманова. В него се представя детайлен прочит на понятията „предмет“, „средство“ и „обект“ на престъплението, чрез който се демонстрират несъответствията на атакуваните разпоредби с фундаментални начала на наказателното право. Според нея оспорените текстове водят до разкъсване на връзката между общата и особената част на НК, като повдигат множество въпроси не само относно приложението на самите тях, но също и на други състави от особената част, в които са предвидени сходни конструкции. Така

изтъкнатите слабости според доц. Кузманова не могат да бъдат преодолені чрез тълкуване и в настоящия си вид водят до противоречие с чл. 4, ал. 1 и чл. 5, ал. 3 от Конституцията. Подкрепя искането в цялост, като по отношение на всяка отделна разпоредба подробно аргументира посочени и по-горе пороци.

Доц. д-р Пресиян Марков подкрепя искането в цялост, като фокусира становището си върху допълващи аргументи. По отношение на чл. 280, ал. 5 НК посочва, че средството на престъплението така или иначе следва да бъде отнето по силата на чл. 53, ал. 1, б. а) НК, което прави разпоредбата безпредметна в тази ѝ част, като същото е приложимо по отношение на чл. 281, ал. 4 НК. Смята, че според правилата за тълкуване наказанието „глоба“, посочено в двете разпоредби, е не само неясно, но и води до недопустимо повторно налагане на наказание от един и същи тип, като не подлежи на индивидуализация спрямо обществената опасност на дееца и деянието, а е предопределено от стойността на МПС, което води до различна степен на засягане на имуществените интереси при сходни случаи и следователно до неравно третиране по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Основния закон. Относно чл. 343, ал. 5 НК установява въвеждане на необосновано изключение от правилото, че средството и предметът на престъплението се отнемат само при умишлени престъпления, като по този начин се засяга принципът на справедливост. Относно чл. 343б, ал. 5 НК излага съображения, че „присъждането на равностойността на чуждото моторно превозно средство в полза на държавата не само не постига превантивната цел на института, но и представлява посегателство върху право на собственост, с което деецът не е злоупотребил, респективно попада в обхвата на конституционната защита на неприкосновеността на собствеността по чл. 17, ал. 3 КРБ“. В заключение изтъква, че макар целите на законовите промени да са разбираеми, те могат да бъдат постигнати с напълно конституционносъобразни средства, като посочва примери за такива.

Според правното мнение на доц. д-р Мирослава Манолова оспорените разпоредби „противоречат в тяхната цялост на принципа на правовата държава съгласно чл. 4, ал. 1 и на принципа на законоустановеност на наказанията съгласно чл. 5, ал. 3 от Конституцията“. В частност приема, че е налице „флагрантно несъответствие между традиционно възприет в наказателното ни право институт на Общата част на НК, приложим към норми на Особената част на НК“. Твърди, че подобно противоречие накърнява логическата връзка между разпоредбите и води до тяхната неприложимост, което е недопустимо с оглед принципа на правовата държава и неговите същностни елементи. Подобни промени се подвеждат под тенденцията за ожесточаване на наказателната отговорност, резултатите от което се квалифицират като наказателен закон, който е „все повече наказателен и все по-малко закон“.

Правното мнение на Даниела Доковска предлага подробен анализ на съдържанието на мерките в атакуваните разпоредби и правилата, на които следва да бъдат подчинени. Относно чл. 280, ал. 5 НК се изтъква грешка в препращането към състава, спрямо който следва да се приложи. Това се квалифицира като нетърпимо противоречие между законовите разпоредби, с което се нарушава конституционният принцип на правовата държава. По отношение на чл. 281, ал. 4, чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК поддържа аргументите на вносителя. В допълнение възприема, че санкциите с абсолютно определен размер противоречат на Конституцията, по-конкретно на принципа за справедливост, заложен в нейния преамбюл, и на чл. 52 на Хартата за основните права на Европейския съюз. Изложението е допълнено със синтезиран анализ на вижданията за санкциите и приложимите принципи от доктрината. В заключение, атакуваните разпоредби са определени като противоконституционни.

Според Румен Ненков искането е основателно по отношение на чл. 280, ал. 5 НК и следва да бъде отхвърлено в останалата му част. В становището е изразено несъгласие с повечето съображения на вносителя и

като единствено основание за противоконституционност се приема некоректното препращане в чл. 280, ал. 5 НК, водещо до неприложимост. Изтъква, че с оглед на регламентираната материя този порок е непреодолим. По отношение на чл. 281, ал. 4 НК не намира основание за противоконституционност. Според него, ако престъплението е извършено с МПС, собственост на дееца, то така или иначе подлежи на отнемане по силата на чл. 53, ал. 1, б. а) НК. Ако превозното средство принадлежи на трето лице, идеята е „да се установи баланс в имущественото санкциониране, като от една страна не се отдава абсолютно неоправдано предимство на извършителя на престъплението, използвал чуждо превозно средство, а от друга – не се засягат правата на третите добросъвестни лица – собственици“. По отношение на индивидуализацията на наказанието според Румен Ненков общата част на НК предоставя достатъчно възможности. Той не установява противоречие между „специалната разпоредба“ на чл. 281, ал. 4 НК и общото понятие за глоба. Относно чл. 343, ал. 5 НК поддържа, че не съществува конституционна забрана в специална норма на особената част на Наказателния кодекс да се въведе изключение от общото правило по чл. 53, ал. 1 от НК. Разпоредбата се определя като недвусмислена, точна и обоснована, като отнася същите аргументи и към чл. 343б, ал. 5 НК.

Конституционният съд, като обсъди доводите в искането, оспорените разпоредби и относимата правна уредба, както и постъпилите по делото писмени становища и правни мнения, за да се произнесе, взе предвид следното:

Относно чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК

Разпоредбата на чл. 280, ал. 5 предвижда, че в случаите по ал. 2, т. 5 (организирано от група или организация или извършено по поръчение и/или в изпълнение на решение на организирана престъпна група превеждане през границата на страната на отделни лица или групи от хора без разрешение на надлежните органи на властта или макар с разрешение, но не през

определените за това места) превозното средство се отнема в полза на държавата, ако е собственост на дееца, или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, когато не е негова собственост. Разпоредбата на чл. 281, ал. 4 предвижда, че в случаите по ал. 2, т. 1 (противозаконно подпомагане на чужденец да пребивава или преминава в страната в нарушение на закона, извършено чрез използване на моторно, въздухоплавателно или друго транспортно средство) превозното средство се отнема в полза на държавата, ако е собственост на дееца, или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, когато не е негова собственост.

Систематичното място на разпоредбите е в глава осма „Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции“, раздел I „Престъпления против реда на управление“. Тези разпоредби целят да защитят неприкосновеността на държавната граница в рамките на защитата на националната сигурност. Непосредствен обект на престъпленията, предвидени в чл. 280 и 281 НК, са обществените отношения, свързани с преминаването през държавната граница и/или пребиваването на чужденец на територията на страната. В последните години по обективни причини за обществото са силно чувствителни обществените отношения, свързани с националната сигурност и в частност с незаконното преминаване на държавната граница и/или пребиваване в страната. Ясна е вложената в оспорените разпоредби воля на законодателя да осъществи засилена наказателна репресия за престъпления, засягащи по общоопасен начин особено важни обществени отношения – националната сигурност във връзка с преминаването през държавната граница.

Несъмнено законодателната власт е тази, която определя чрез наказателния закон наказателната политика на държавата, и именно тя преценява обществените интереси и потребността от съответстваща им правна защита в съответния период от време. „Квалифицирането на дадено

деяние като престъпление и определянето на наказание за извършването му е проявление на наказателната политика на държавата, определянето на която е правомощие единствено на Народното събрание.“ (Решение №7/2025 г. по к.д. №26/2024 г.) В частност законодателят може в определен момент да предприема законодателни мерки за увеличаване на наказателноправната защита на едни или други обществени отношения чрез засилена наказателна репресия.

Неговата преценка обаче не е напълно свободна – тя може да се разпростре единствено в рамките на конституционно допустимото. „Конституционният съд последователно приема в практиката си, че законодателната власт е единствената, която може да определя наказателната политика, защото в качеството си на общонационално представително демократично избрано учреждение би следвало да е в състояние да намери необходимия към даден момент баланс на конституционно защитени ценности чрез създаването на правна рамка, която да изпълни предназначението си на техен гарант. За законодателя принципът на законност намира конкретно проявление в изискването създаваните от него правни норми да бъдат ясни, недвусмислени и разбираеми. Това изискване е особено стриктно по отношение на разпоредбите, чрез които законодателят дефинира едно деяние като престъпление и определя за него наказание, защото въведената чрез наказателния закон държавна принуда има потенциала същностно да засегне конституционни права и свободи на гражданите.“ (Решение №7/2025 г. по к.д. №26/2024 г.)

Правната сигурност, която правовата държава е предназначена да осигури, е предпоставена от създаването и действието на ясно, еднозначно, непротиворечиво, стабилно и предвидимо законодателство (Решение №1/2005 г. по к.д. №8/2004 г.). Заложеният във фундамента на правовата държава конституционен принцип на законността (според чл. 4, ал. 1 от Конституцията и според постоянната практика на Конституционния съд)

определя, че законодателната власт е длъжна да се съобразява с принципа на правовата държава по отношение на „допустимите параметри и съдържанието на възприеманите законодателни положения“, като всяко законодателно разрешение следва да е в съгласие с принципите и с отделните разпоредби на Конституцията (Решение №10/2009 г. по к.д. №12/2009 г.). Това разбиране има особено голямо значение в материята на наказателното право, тъй като в тази материя законодателят навлиза с висок интензитет в конституционно установената индивидуална сфера на гражданите (Решение №12/2016 г. по к.д. №13/2015 г.). Всяка принуда, която засяга права на гражданите, трябва да се основава на разпоредби, които са ясни, предвидими и достъпни (Решение №13/2022 г. по к.д. №8/2022 г.).

Според разпоредбата на чл. 280, ал. 5 НК в случаите по ал. 2, т. 5 на чл. 280 НК (когато трафикът на хора е организиран от група или организация или е извършен по поръчение и/или в изпълнение на решение на организирана престъпна група) „превозното средство се отнема в полза на държавата, ако е собственост на дееца, или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, когато не е негова собственост“. Според разпоредбата на чл. 281, ал. 4 НК, когато противозаконното подпомагане на чужденец да пребивава или преминава в страната в нарушение на закона е извършено чрез използване на моторно, въздухоплавателно или друго транспортно средство, „превозното средство се отнема в полза на държавата, ако е собственост на дееца, или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, когато не е негова собственост“.

В частите, предвиждащи налагане на „глоба“ в размер на пазарната стойност на превозното средство, когато то не е собственост на дееца, тези разпоредби са неясни до невъзможност за прилагане. В тези им части двете разпоредби въвеждат конструкции без аналог в действащото българско наказателно право.

Предвиденото в чл. 280, ал. 5 „отнемане“ не може да се разглежда като „конфискация“ (по смисъла на чл. 37, ал. 1, т. 3 НК), тъй като в ал. 2 такова наказание вече е предвидено, а според заложения в чл. 35, ал. 3 принцип и цялостната правна уредба относно наказанието и неговото определяне в глава IV и глава V от общата част на Наказателния кодекс на едно лице за едно престъпление може да бъде наложено единствено и само едно наказание от съответния предвиден в закона вид.

Предвиденото в чл. 280, ал. 5 и в чл. 281, ал. 4 НК като „глоба“ не отговаря на същността на наказанието „глоба“, тъй като няма съдържанието, което наказанието „глоба“ по чл. 37, ал. 1, т. 4 НК има съгласно чл. 47 НК. Глобата е уредена в чл. 47 НК именно и само като наказание, което се определя по начин, позволяващ на съда да го индивидуализира по правилата за индивидуализация на наказанията съобразно с особеностите на случая, обществената опасност на дееца и имущественото му състояние. Това наказание винаги се определя като парична сума, чийто размер варира във фиксирани от закона граници, за да се позволи индивидуализирането му според предписанията на чл. 47, ал. 1 НК и разпоредбите на глава V от общата част на Наказателния кодекс. Глобата е уредена по начин, който осигурява възможност да се постигне еднакво по тежест санкциониране при относително еднакви по тежест престъпни прояви. Предвидените в чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК „глоби“ не са, както се изисква, в определен в закона размер, а са в размер, който зависи единствено от пазарната стойност на превозното средство. По този начин тежестта на наказанието не може да бъде определена от съда в съответствие с обществената опасност и тежестта на деянието и с личността на дееца, а зависи единствено от стойността на превозното средство, без възможност на съда да прецени пропорционалността на наказанието.

Не може да се приеме, че в оспорените разпоредби законодателят е предвидил именно наказание „глоба“, още и защото, както бе посочено, две наказания от един и същи вид не може да се налагат за едно и също

престъпление, извършено от едно и също лице. Разпоредбите на чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК практически въвеждат налагане едновременно на две наказания от един вид – две „глоби“ – за едно и също престъпление, извършено от едно и също лице: веднъж наказание глоба по чл. 37, ал. 1, т. 4 НК (доколкото за всеки от квалифицираните състави, към които препращат чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК, е предвидено да се налага глоба именно като наказание и кумулативно с наказанието лишаване от свобода, а в хипотезите по чл. 280, ал. 2 НК – и с наказанието конфискация) и втори път отново „глоба“, но вече като алтернатива на отнемането на превозното средство, когато то не е собственост на дееца.

Поради изложеното е нарушено и правилото на чл. 5, ал. 3 от Конституцията като друго, специфично проявление на принципа на правовата държава в наказателното правоприлагане. От разпоредбата на чл. 5, ал. 3 от Конституцията се извежда принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията, съответстващ и на чл. 7 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Разпоредбите на чл. 280, ал. 5 и чл. 281, ал. 4 НК нарушават правилото на чл. 5, ал. 3 от Конституцията, защото то по същество изисква както да се налагат единствено предвидените в закона наказания, така и тези наказания да са с утвърденото от този закон съдържание. Това, което законодателят е определил като „глоба“, очевидно не може да се приеме за глоба и не може по пътя на тълкуването да бъде преиначавана волята на законодателя, а в случая тя е изрично заявена като „глоба“. С въвеждането на тези „глоби“ е внесена неяснота и вътрешно противоречие в закона.

Разпоредбите на чл. 280, ал. 5 и на чл. 281, ал. 4 НК в техните части относно „глобите“ не отговарят на тези изисквания, което ги поставя в пряко нарушение на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, тъй като се пренебрегват основни характеристики на правната сигурност, съответно и на самата правова държава – последователност и предвидимост на правната уредба, в

конкретния случай – на правната уредба на наказанията по Наказателния кодекс (в този смисъл Решение №10/2012 г. по к.д. №15/2011 г.).

Разпоредбата на чл. 280, ал. 5 НК има и друг порок, който я прави противоконституционна. Новосъздадената алинея 5 препраща към състава на престъплението по чл. 280, ал. 2, т. 5 НК, който не предвижда изпълнително деяние, за извършването на което се използва или предмет на което е превозно средство, а съдържа квалифициращ признак от съвсем различен характер: „превеждането е организирано от група или организация или е извършено по поръчение и/или в изпълнение на решение на организирана престъпна група“. Съставът на това престъпление е квалифициран с оглед на повишената му обществена опасност, но не поради използването на превозно средство, а поради връзката на престъплението с някои от видовете престъпни сдружавания. Свързано с превозно средство изпълнително деяние е посочено в ал. 2, т. 4 на чл. 280, за която ал. 5 не се отнася и не е възможно тълкувателно да бъде отнесена, без да бъде нарушена абсолютната забрана за тълкуване *contra legem*. Дори да е възможно престъпното деяние да покрива кумулативно съставите на т. 4 и т. 5 на ал. 2, невъзможно е предвидената в ал. 5 санкционна мярка да бъде приложена по отношение на престъпленията, предвидени в посочената в нея т. 5 на чл. 280, ал. 2 НК. Дори да е допусната техническа грешка при създаването на текста, недопустимо е корективно тълкуване на наказателния закон, при което изрично посоченото в една разпоредба да се разбира в различен от вложения в правната норма смисъл. В разглежданата редакция нормата на ал. 5 очевидно се отнася към друга норма, спрямо която е неприложима самостоятелно. Това е в пряко противоречие с принципа на законността. „Като проявление на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията) принципът на законност [...] задължава законодателя да установи предпоставките за налагане на наказателна отговорност толкова конкретно, че приложното поле и обхватът на престъпния състав [...] да произтичат от текста на нормата“ (Решение №13/2022 г. по к.д. №8/2022 г.).

В разглеждания случай е налице нетърпимо противоречие между законовите разпоредби, с което се нарушава конституционният принцип на правовата държава (аналогично в Решение №1/2005 г. по к.д. №8/2004 г.).

Въз основа на изложеното разпоредбата на чл. 280, ал. 5 следва да бъде обявена за противоконституционна в цялост, а разпоредбата на чл. 281, ал. 4 НК – в частта „или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, ако не е негова собственост“ като противоречащи на принципа на правната сигурност като елемент на правовата държава и на принципа на законоустановеност на престъплението и на наказанието, съответно нарушаващи чл. 4, ал. 1 и чл. 5, ал. 3 от Конституцията.

Относно чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК

Разпоредбата на чл. 343, ал. 5 НК предвижда, че когато деянието (по чл. 342, нарушение на правилата за движение при управление на подвижен железопътен състав, въздухоплавателно средство, моторно превозно средство, плавателен съд, бойна или специална машина, като деецът допуска причиняването на телесна повреда или смърт на друго лице) е извършено в пияно състояние или след употреба на наркотични вещества или техни аналози или лицето без медицински причини откаже да бъде тествано за алкохол и/или наркотични вещества или техните аналози, или от деянието е настъпила телесна повреда или смърт на повече от едно лице, или деецът е избягал от местопроизшествието, или е управлявал, без да има необходимата правоспособност, когато такава се изисква по закон, както и след превишаване на разрешената скорост в населено място с повече от 50 км/ч или ако деянието е извършено след преминаване на червен сигнал на светофарната уредба или на пешеходна пътека (съгласно чл. 343, ал. 3 и 4, към които препраща оспорената ал. 5), съдът може да отнеме в полза на държавата въздухоплавателното средство, моторното превозно средство, плавателния съд или специалната машина, което е послужило за извършване

на престъплението и е собственост на дееца, а когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му.

Разпоредбата на чл. 343б, ал. 5 НК предвижда, че „съдът отнема в полза на държавата моторното превозно средство, послужило за извършване на престъплението и е собственост на дееца, а когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му“, в случаите по ал. 1 – 4: при управляване на моторно превозно средство с концентрация на алкохол в кръвта над 1,2 на хиляда (ал. 1) или с концентрация на алкохол в кръвта над 0,5 на хиляда, след като е осъден с влязла в сила присъда за деянието по ал. 1 (ал. 2), или след употреба на наркотични вещества или техни аналози (ал. 3), или повторно (ал. 4).

Систематичното място на разпоредбите е в раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“ на глава единадесета „Общопасни престъпления“. Те целят да защитят безопасността, живота и здравето на гражданите при движението по пътищата. Непосредствен обект на престъпленията, визирани в чл. 343 и чл. 343б НК, са обществените отношения, свързани с управление на транспортни средства. Обществената чувствителност към безопасността на движението по пътищата и в частност управлението на МПС след употреба на алкохол и/или други упойващи вещества в последните години по обективни причини е особено завишена и волята на законодателя, вложена в оспорените разпоредби, е ясна: да предвиди засилена наказателна отговорност за престъпления, засягащи по общопасен начин особено важни обществени отношения – безопасността и опазването на живота и здравето на гражданите при движението по пътищата. Следва да се отбележи, че подходът на българския законодател не се отклонява от практиките на голяма част от държавите – членки на Европейския съюз, и други правови държави.

Законодателят е компетентен да определя наказателната политика на държавата чрез материалния наказателен закон. В тази материя също е напълно приложимо изложеното по-горе относно преценката на

законодателната власт при определянето чрез наказателния закон на наказателната политика на държавата, която е лимитирана от конституционните ценности и принципи и в частност от изискването за правна сигурност, предпоставена от създаването и действието на ясно, еднозначно, непротиворечиво, стабилно и предвидимо законодателство (Решение №1/2005 г. по к.д. №8/2004 г.), като всяка принуда, която засяга права на гражданите, трябва да се основава на разпоредби, които са ясни, предвидими и достъпни (Решение №13/2022 г. по к.д. №8/2022 г.).

Разпоредбите на чл. 343, ал. 3 и 4 НК съдържат квалифицирани състави на причиняване на транспортно произшествие по непредпазливост, включително след употреба на алкохол и/или наркотици или при отказ от тестване без медицински причини. Според новата ал. 5 в изброените хипотези по ал. 3 и 4 съдът може да отнеме в полза на държавата превозното средство, което е послужило за извършване на престъплението и е собственост на дееца, а когато деецът не е собственик – да присъди равностойността му.

Всяко предвидено в закона наказание представлява организирана обществена реакция срещу извършеното престъпление. То цели преди всичко да предотврати извършването на нови престъпления от дееца и други членове на обществото, като въздейства върху тях възпиращо, поправително и възпитателно. В случай че целите на наказанието не могат да се изпълнят успешно посредством санкционните норми на особената част на наказателния закон, действащи към определен момент, интензитетът и тежестта на наказанието като форма на държавна репресия следва да се засилят с оглед на негативните изменения на обществената действителност – в рамките на принципите и нормите, заложиени в Конституцията.

Относно изискванията, които принципът на законоустановеност на престъплението и наказанието поставя пред законодателя, в частност при определяне на наказателната политика, Съдът е приел, че „принципът на законност изисква наказателноправните норми да бъдат достатъчно ясни,

предвидими и достъпни, за да се позволи на правните субекти, ако е необходимо, да разберат за кои действия и бездействия се предвижда наказателна отговорност. Това изискване ще бъде удовлетворено винаги когато гражданите могат да извлекат от съдържанието на наказателната норма какво им е забранено, както и какво ще бъде наказанието, ако нарушат закона“ (Решение №13/2022 г. по к.д. №8/2022 г.). Съдът изрично е посочил, че „прилагането на принуда, която така осезаемо засяга личната сфера на гражданина, би било легитимно само ако се осъществява съобразно ясните, предвидими и достъпни предписания на наказателния материален закон. По този начин биха се гарантирали стабилността и правната сигурност в съответните материални правоотношения, които са били предмет на наказателното производство, като същностна характеристика на правовата държава“. Изрично е посочено, че това изискване на принципа на законност се явява „проявление на правовата държава – чл. 4, ал. 1 от Конституцията“ (Решение №5/2014 г. по к.д. №2/2014 г.). Заедно с това е отчетено, че „принципът за законоустановеност на престъплението и наказанието, който е част от принципите на правото, стоящи в основата на общите конституционни традиции на държавите – членки на ЕС, е провъзгласен и в различни международни договори, и по-конкретно в чл. 7, §1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи“ (Решение №13/2022 г. по к.д. №8/2022 г.).

Във връзка с това следва да се има предвид, че и според практиката на Конституционния съд „по отношение на конституционно установените основни права, които са предмет на даденото от него задължително тълкуване, или тези, законовата уредба на които е била предмет на преценка за конституционосъобразност, не са налице различия в смисъла на правата, гарантирани от Конституцията, и сходните им, гарантирани от Конвенцията“ (Решение №11/2022 г. по к.д. №3/2022 г.).

Принципът на законоустановеност на престъплението и наказанието има еднакво съдържание и тълкуване както по Конституцията на (чл. 5,

ал. 3), така и по Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (чл. 7) и по Хартата на основните права на ЕС (чл. 49, § 1), които Конституционният съд, следвайки утвърдената си практика, взема предвид като тълкувателен източник в светлината и на изключително богатите практики на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) и на Съда на Европейския съюз (СЕС), които изясняват както самия принцип, така и изискванията, които той поставя пред националните законодателства.

Съдът на ЕС приема (решение от 5 декември 2017 г., M.A.S., M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, т. 53 – 56), че „принципът за законоустановеност на престъпленията и наказанията е част от общите конституционни традиции на държавите членки [...] и е закрепен [...] в член 7, параграф 1 от ЕКПЧ“, както и че според Европейския съд по правата на човека „по силата на този принцип наказателноправните разпоредби трябва да зачитат определени изисквания за достъпност и предвидимост, що се отнася както до установяването на престъплението, така и до определянето на наказанието“, като „изискването за точност на приложимия закон, което е присъщо на посочения принцип, предполага, че законът ясно определя престъпленията и наказанията, които се налагат за тях“, а това изискване „е изпълнено, когато правният субект може да установи от формулировката на съответната разпоредба и при необходимост с помощта на даденото от съда тълкуване кои действия и бездействия ангажират наказателната му отговорност (вж. в този смисъл решение от 28 март 2017 г., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, т. 162)“ (в същия смисъл и решение от 5 май 2022 г., BV, C-570/20, EU:C:2022:348, т. 38 и цитираната съдебна практика, решение от 19 октомври 2023 г., C-655/21, G. ST. T., EU:C:2023:791, т. 49 – 51 по преюдициално запитване от български съд и решение от 3 юни 2008 г., Intertanko и др., C-308/06, EU:C:2008:312, т. 71, където посочва същото разбиране в „Решение на ЕСПЧ по дело Coëme и др. с/у Белгия от 22 юни 2000 г., Recueil des arrêts et décisions 2000-VII, § 145“).

В практиката на Съда на ЕС ясно е потвърдено също така, че „принципът *nulla poena sine lege certa* не може да се тълкува като забраняващ постепенното изясняване на нормите относно наказателната отговорност чрез тълкуванията от съдебната практика, стига тези тълкувания да са разумно предвидими (вж. в този смисъл решение от 28 юни 2005 г., *Dansk Rørindustri* и др./Комисия, C-189/02 P, C-202/02 P, C- 205/02 P – C-208/02 P и C-213/02 P, EU:C:2005:408, т. 217 и 218)“ (решение от 28 март 2017 г., *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, т. 167, в същия смисъл решение от 11 юни 2020 г., C-634/18, *Prokuratura Rejonowa w Słupsku*, EU:C:2020:455, т. 48 – 50). Той потвърждава, че „[с]ъгласно практиката на Европейския съд по правата на човека [...] относно член 7 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи [...], в която са закрепени права, съответстващи на гарантираните с член 49 от Хартата (решение от 8 септември 2015 г., *Taricco* и др., C-105/14, EU:C:2015:555, т. 57), поради факта, че законодателните актове по необходимост са с общо приложение, тяхната формулировка не може да бъде абсолютно прецизна. [...] Предвидимостта на закона допуска съответното лице да прибегне до компетентен съвет, за да може да оцени в разумна степен при наличните обстоятелства последиците, които могат да възникнат от определен акт (вж. ЕСПЧ, 18 март 2014 г., *Öcalan* с/у Турция, CE:ECHR:2014:0318JUD002406903, § 174 и цитираната съдебна практика)“ (решение от 27 август 2015 г., C-72/15, *PJSC Rosneft Oil Company*, EU:C:2017:236, т. 164, 166 и 167).

От своя страна ЕСПЧ аналогично приема (*Kafkaris v. Cyprus* [GC], 12 февруари 2008 г., 21906/04, §141), че „формулировките на редица закони не са абсолютно прецизни. Необходимостта да се избягва прекомерната твърдост и да се държи сметка за променящите се обстоятелства означава, че много закони неизбежно са формулирани с термини, които в по-голяма или по-малка степен са неясни (вж. *mutatis mutandis*, the *Müller and Others v. Switzerland* judgment of 24 May 1988, Series A no. 133, p. 20, para. 29)“, и

„тълкуването и прилагането на такива нормативни актове зависи от практиката“ (Kokkinakis v. Greece, 25 март 1993 г., 14307/88, §40; аналогично в *Cantoni v. France*, 15 ноември 1996 г., 17862/91, §31). И еднозначно потвърждава: „[К]олкото и ясно да е формулирана дадена правна разпоредба, във всяка правна система, включително в наказателното право, неизбежно съществува елемент на съдебно тълкуване. [...] Ролята на правораздаването, предоставена на съдилищата, е именно да разсейва възможните съмнения относно тълкуването на нормите. Член 7 от Конвенцията не може да се тълкува като забраняващ постепенното изясняване на правилата за наказателната отговорност чрез съдебно тълкуване [...], „при условие че резултатът е в съответствие със същността на престъплението и може разумно да бъде предвиден“ (*S.W. v. the United Kingdom*, 1995 г., § 36; *Streletz, Kessler and Krenz v. Germany [GC]*, 2001 г., 34044/96, 35532/97 et 44801/98, § 50, CEDH 2001-II)“.

Според тези последователни и хармонични съдебни практики принципът на законоустановеност е спазен, когато законът определя ясно престъплението и налаганото за него наказание, така че правните субекти да са в състояние на известност и предвидимост относно наказателната отговорност за дадено деяние, но това не изключва провеждането на тълкуване от съдилищата на наказателноправната норма с цел нейното изясняване, стига това тълкуване да е разумно предвидимо. Така очертаните във основа на практиките на ЕСПЧ и СЕС изисквания, които се вписват в конституционния принцип на законоустановеност на престъпленията и наказанията (който е изведен от чл. 5, ал. 3 от Конституцията), не са нарушени с оспорените разпоредби на чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК.

По отношение на твърденията за неяснота в правната уредба, при контрола за конституционност на оспорените чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК нито е необходимо, нито Конституционният съд е компетентен да дава правна квалификация на отнемането на МПС, съответно на присъждането на неговата парична равностойност в полза на държавата. Съдът трябва

стриктно да се ограничи до преценката дали тези мерки са в рамките на закрепените в Конституцията принципи и ценности. Дали моторното превозно средство е предмет, или средство на престъплението, както и дали отнемането му или присъждането на неговата парична равностойност се явява наказание по смисъла на чл. 37 НК, или е превантивна мярка, са въпроси, които нямат отношение към контрола за конституционност и подлежат на изясняване от правоприлагащите органи, в частност от съдилищата, които имат конституционното задължение да осигурят точното и еднакво прилагане на законите (чл. 124 и чл. 125, ал. 1 от Конституцията). Съдът вече е имал повод да отбележи, че не дължи произнасяне по въпроси от компетентността на правораздавателните органи (Определение №3/2024 г. по к.д. №6/2024 г.; Определение №10/2024 г. по к.д. №22/2024 г.).

Съдът обаче намира за необходимо да установи, че в чл. 343, ал. 5 НК некоректно е използвана терминологията относно вещта, подлежаща на отнемане (транспортното средство, „послужило за извършване на престъплението“), която е относима към умишлени престъпления, докато тези по чл. 343, ал. 3 и ал. 4 НК, за които се отнася оспорената разпоредба на ал. 5, са определени като непредпазливи (ал. 1). Използването на думата „послужило“ в норма, в която е обявено за престъпление деяние, извършено по непредпазливост, не е коректно и засяга в известна степен хомогенността на Наказателния кодекс. Това несъмнено е недостатък на законовата уредба, водещ до несъгласуваност на отделни разпоредби в закона. Налице е непротиворечие с Конституцията, а слабост на законодателната техника, която е най-добре да бъде поправена от законодателя, а междувременно може да бъде преодоляна по пътя на тълкуването, съобразно цитираните по-горе практики на СЕС и на ЕСПЧ. Законодателят явно има предвид да бъдат отнемани превозните средства, посочени в хипотезите на чл. 343, ал. 3 и 4 НК, а уточнението „послужило за извършване на престъплението“ не е нито

определящо за състава, нито препятстващо разбирането и прилагането на разпоредбата.

Макар и с посочения съществен недостатък, разпоредбата се явява годно средство за постигане на легитимна цел (опазване на живота и здравето на гражданите) и отговаря на критериите за съразмерност на ограничението спрямо засегнатите от визираните престъпления права. Не може да се приеме, че разпоредбата е в непреодолимо противоречие с Основния закон и че чрез нея се прекриват границите, охраняващи принципите на законност и на правна сигурност (чл. 4, ал. 1) и се засягат по недопустим начин основните права на гражданите (чл. 6, ал. 2 от Конституцията).

По отношение на твърдяното в искането и в някои от становищата и правните мнения противоречие с разпоредби от общата част на Наказателния кодекс, Съдът намира за необходимо да припомни, че според последователната в това отношение негова практика, дори да е налице, за да представлява нарушение на Конституцията, едно противоречие между законови разпоредби следва да бъде конституционно нетърпимо по характер и степен (Решение №14/2000 г. по к.д. №12/2000 г.; Решение №6/2005 г. по к.д. №3/2005 г.; Решение №5/2009 г. по к.д. №6/2009 г.). В същите решения Съдът е уточнил, че „вътрешното противоречие в закона трябва да засяга конституционни ценности и норми, за да бъде въздигнато в основание за обявяване на конкретни норми за противоконституционни“. Конституционният съд отрича възможността при всяко противоречие между законови разпоредби някои от тях да бъдат обявявани за несъответни на Конституцията (Решение №12/2003 г. по к.д. №3/2003 г.; Решение №7/2004 г. по к.д. №6/2004 г.; Решение №11/2014 г. по к.д. №2/2013 г.).

„Конституционният съд застава на разбирането, че не всяко правно несъвършенство може да обуслови противоконституционност на основата на противоречие с принципа на правовата държава“ (Решение №2/2013 г. по к.д. №1/2013 г.). Още в Решение №1/2005 г. по к.д. №8/2004 г.

Конституционният съд приема, че принципът на правовата държава не бива да бъде неприсъщо натоварван. Това разбиране е потвърдено и в Решение №14/2000 г. по к.д. №12/2000 г., както и в Решение №6/2005 г. по к.д. №3/2005 г., в които ясно е постановено, че противоречия в законодателната уредба и нейното тълкуване не са достатъчни за обявяването им за противоконституционни. „Конституционният съд счита за необходимо преди всичко да подчертае, както вече е изяснил с Решение №14/2000 г. по к.д. №12/2000 г. (ДВ, бр. 98 от 1 декември 2000 г.), че поначало противоречията във възприетата законодателна уредба, както и неясноти при нейното тълкуване, не са достатъчни за обявяване на съответните разпоредби за противоконституционни. Изискването за вътрешна съгласуваност на законовата уредба би имало отношение към принципа на правовата държава само ако установеното противоречие по характер и степен е конституционно нетърпимо. То трябва да засяга конституционни ценности и норми, за да бъде въздигнато в основание за обявяване на конкретни норми за противоконституционни.“ (Решение №6/2005 г. по к.д. №3/2005 г.)

Съдът намира за необходимо да посочи също, в светлината и на анализираните по-горе практики на ЕСПЧ и на СЕС, че Конституцията не се противопоставя на разбирането, че защитата на особено съществени обществени интереси позволява и понякога дори изисква чрез съхраняващо тълкуване да бъдат преодолені несъответствие между отделни разпоредби на закона, стига да са спазени изискванията за яснота, определеност и достъпност на правната уредба. Възможната необходимост наказателният съд да изяснява по пътя на тълкуването съотношението между общото и специалното правило не обуславя противоконституционност на законовата уредба. Необходимостта от тълкуване при правоприлагането е естествено присъща на правораздаването (вкл. наказателното), както е изяснено и в цитираните практики на СЕС и на ЕСПЧ, и сама по себе си по никакъв начин не влиза в противоречие с Основния закон. Без тълкуване на приложимия

закон съдът не може да обезпечи нито правилното му прилагане, нито осигуряването на справедливостта като висша цел на правораздаването. „Тълкуването на неяснотите, неточни формулировки [...] е задължение на съдиите, а критичният анализ е предоставен на доктрината“ (Решение №4/2009 г. по к.д. №4/2009 г.). Съдът уточнява: „Колкото до възможните противоречия [между разпоредби от закон], това е проблем на самия закон и въпросът как евентуално да се разбира съотношението между тях или пък по какъв начин посоченият текст се съотнася със засилването на принципа за служебното начало, ще трябва да се реши по пътя на тълкуването. Това са въпроси обаче, които остават извън контрола за конституционност на закона“. Същото разбиране е възприето и в Решение №15/2018 г. по к.д. №10/2018 г.

Накрая Съдът отчита конкретно във връзка с предвиденото отнемане в полза на държавата на МПС, което е собственост на дееца, или на неговата равностойност, че посредством това правило по същество се провежда именно конституционният принцип на равенство на гражданите пред закона. Този аспект на принципа на правовата държава обосновава задължението на публичната власт „да третира еднаквите еднакво“, за което е определяща обективната преценка дали правните субекти се намират в една и съща или сходна ситуация (Решение №11/2010 г. по к.д. №13/2010 г.; Решение №4/2021 г. по к.д. №1/2021 г.; Решение №10/2022 г. по к.д. №21/2021 г.; Решение №15/2022 г. по к.д. №10/2022 г.). Отнемането на паричната равностойност на МПС, когато не е собственост на дееца, осигурява конституционния принцип на равнопоставеност на гражданите пред закона, тъй като в противен случай лицата, извършили едно и също престъпно деяние, биха били третираны различно според това дали моторното превозно средство е собственост на дееца, или на друго лице.

Въз основа на изложеното Съдът приема, че разпоредбите на чл. 343, ал. 5 и чл. 343б, ал. 5 НК не са противоконституционни.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията, Конституционният съд

Р Е Ш И:

ОБЯВЯВА за противоконституционни разпоредбите на чл. 280, ал. 5 в цялост и на чл. 281, ал. 4 в частта „или се налага глоба в размер на пазарната стойност на превозното средство в лева, ако не е негова собственост“ от Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 26 от 1968 г., посл. изм. ДВ, бр. 49 от 2025 г.).

ОТХВЪРЛЯ искането в останалата му част.

Председател:

Павлина Панова

Членове:

Надежда Джелепова

Десислава Атанасова

Атанас Семов

Галина Тонева

Красимир Влахов

Сашо Пенев

Янаки Стоилов

Невин Фети

Соня Янкулова

Орлин Колев

Борислав Белазелков